

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO
PROJEKTO**

2020-02-24 Nr. XIIIIP-4463
Vilnius

Įvertinę įstatymo projekto atitiktį Konstitucijos, įstatymų ir teisės technikos taisyklių reikalavimams, teikiame šias pastabas:

1. Atsižvelgiant į tai, kad projekto 2 straipsnyje apibrėžiamos sąvokos yra dėstomos abėcėlės tvarka, sąvoka „kultūros kompetencijos centras“ turi būti dėstoma ne šio straipsnio 4, o 7 dalyje.

2. Projektu siekiama nustatyti kultūros politikos teisinį reglamentavimą projekto 2 straipsnio 2 dalyje pateikiant kultūros sąvokos apibrėžimą ir jame išvardinant pagrindines sritis, kurios formuoja kultūros sistemą. Menas yra viena iš kultūros sričių. Todėl svarstytina, ar nereikėtų atsisakyti projekto 2 straipsnio 6 dalyje vartojamos žodžių „ir meno“ apibrėžiant kultūros darbuotojų sąvoką. Meno darbuotojo sąvoka tampa dviprasmiška ir todėl, kad:

pirma – sąvokos apibrėžimas ir taip nustato, kad „Kultūros ir meno darbuotojas – kultūros įstaigoje dirbantis asmuo, kurio pagrindinės funkcijos yra užtikrinti kultūros ir meno kūrimą ir (ar) kultūros paslaugų teikimą, išskyrus asmenis, atliekančius kultūros įstaigų techninio, pagalbinio pobūdžio bei bendrąsias aptarnavimo funkcijas“ (t.y. pagal sąvokos apibrėžtį kultūros darbuotojas ir taip įpareigojamas kurti meną kaip kultūros porūšį);

antra – ir teikiamo projekto pavadinimas suponuoja, kad „kultūros“ termino turinys savyje apima ir kuriamą meną.

Be to projekto 2 straipsnio 9 dalyje meno kūrėjas yra išskiriamas kaip galimas savarankiškas kultūros paslaugos teikėjas.

3. Projekto 2 straipsnio 7 dalyje siūloma nustatyti, kad kultūros įstaiga laikoma ne tik Lietuvos Respublikoje teisės aktų nustatyta tvarka įsteigtas juridinis asmuo ar juridinio asmens filialas, įsteigtas Lietuvoje, tačiau ir juridinio asmens padalinys, kurio pagrindinė veikla yra teikti kultūros paslaugas. Pažymime, kad terminas „įstaiga“ suponuoja tam tikra įstatymu nustatyta tvarka įsteigtą

savarankišką teisinį subjektiškumą turintį ūkinį vienetą, kuriam taikomas tam tikras valstybės nustatytas teisinis režimas. Todėl teisinio reglamentavimo požiūriu yra ydinga įstaiga laikyti kito juridinio asmens struktūrinį padalinį, kuris neturi ir negali turėti jokio įstaigai, kaip savarankiškam teisinių santykių subjektui, būdingų požymių. Galbūt tikslinga būtų nustatyti, kad „kultūros įstaiga“ laikomi Lietuvos Respublikos juridiniai asmenys bei užsienio valstybių juridinių asmenų ir organizacijų, neturinčių juridinio asmens statuso, filialai, įsteigti Lietuvos Respublikoje, kurių pagrindinė veikla yra teikti kultūros paslaugas. Tuo tarpu kitų juridinių asmenų, kurių pagrindinė veikla nėra kultūros paslaugų teikimas, struktūriniai padaliniai, teikiantys kultūros paslaugas, galėtų būti priskiriami kitiems kultūros paslaugų teikėjams, apibrėžtiems projekto 2 straipsnio 9 dalyje. Atitinkamai reikėtų tikslinti projekto 2 straipsnio 7 dalyje pateiktus kultūros įstaigų rūšių pavyzdžius, nes, pvz., parodų salė, kaip patalpa meno kūriniams eksponuoti, teisės požiūriu neturėtų būti laikoma kultūros įstaiga.

4. Projekto 2 straipsnio 9 dalį reikėtų papildyti, nurodant, kad kultūros paslaugų teikėju gali būti laikomas ne tik fizinis ar juridinis asmuo, tačiau ir užsienio valstybių juridinių asmenų ir organizacijų, neturinčių juridinio asmens statuso, filialai, įsteigti Lietuvos Respublikoje. Analogiško turinio pastaba taikytina ir kitoms projekto nuostatomis, pvz., projekto 7 straipsnio 1 dalies 3 punktui, kuriose kaip kultūros paslaugų teikėjai išskiriami tik fiziniai ir juridiniai asmenys.

5. Projekto 2 straipsnio 11 dalyje siūloma apibrėžti sąvoką „kultūros vertybė“, tačiau pažymime, kad Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme bei Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme yra įtvirtintos kitokio turinio „nekilnojamosios kultūros vertybės“ bei „kilnojamosios kultūros vertybės“ sąvokos. Atsižvelgiant į tai, kad kultūros vertybių visumą iš esmės ir sudaro nekilnojamosios ir kilnojamosios kultūros vertybės, bei turint omenyje tai, kad aukščiau minėtieji įstatymai turėtų taikymo viršenybę projekto atžvilgiu įstatymų konkurencijos atveju (projekto 1 straipsnio 2 dalis), svarstytinas projekte įtvirtintos sąvokos „kultūros vertybė“ pagrįstumas bei jos turinio santykis su kituose įstatymuose įtvirtintomis analogiškų sąvokų nuostatomis. Be to, projekto 2 straipsnio 11 dalyje brauktinas perteklinis nurodomo įstatymo numeris „Nr. VIII-664“.

6. Atsižvelgiant į teisės akto nuostatų nuoseklumo principą, nėra aišku, kodėl projekto 2 straipsnyje yra įtvirtinta „nacionalinės kultūros įstaigos“ sąvoka, tačiau nėra apibrėžtas sąvokos „valstybinės kultūros įstaigos“ turinys, nors abu šie kultūros įstaigų tipai yra reglamentuojami projekto 15 straipsnyje.

7. Projekto 3 straipsnio 1, 3, 4, 8 ir 9 punktuose, apibrėžiančiuose kultūros politikos principų turinį, numatomos tam tikros pareigos valstybei. Pažymėtina, kad valstybė savo funkcijas įgyvendina per valstybės aparatą sudarančias institucijas ir įstaigas, steigiamas įstatymų nustatyta tvarka ir turinčias kompetenciją bei įgaliojimus valdyti apibrėžtą visuomeninių santykių sritį. Taigi, valstybės

valdymas ir piliečių teisių bei teisėtų interesų apsauga yra savarankiškas valstybės funkcijas vykdančių valstybės institucijų ir įstaigų veiklos sritis. Atsižvelgiant į tai, siūlome tikslinti minėtus punktus, juose pareigą numatant ne pačiai valstybei, o konkrečioms visuomeninių teisinių santykių dalyviams – valstybės funkcijas įgyvendinančioms valstybės institucijoms.

8. Projekto 4 straipsnio 1 punkte nustatyta, jog Seimas nustato valstybės pažangos viziją ir jai įgyvendinti skirtas valstybės vystymosi kryptis. Šią nuostatą reikėtų konkretizuoti, koku konkrečiai teisės aktu tai turėtų būti padaryta ir prie įstatymo projekto baigiamųjų nuostatų nustatyti terminą iki kada šis teisės aktas turėtų būti priimtas. Be to, šio teisės akto turinys turėtų būti siejamas būtent su teikiamo projekto reguliavimo dalyku – valstybės kultūros politikos reglamentavimu.

9. Projekto 4 straipsnio 1 punkte po žodžio „pažangos“ įrašytini žodžiai „kultūros srityje“. Be to, derinant projekto nuostatas tarpusavyje bei atsižvelgiant į tai, kad savivaldybės taryba turi atsižvelgti į nustatytas valstybės kultūros plėtros kryptis (projekto 7 straipsnio 1 dalies 1 punktą), svarstyтина, ar projekto 4 straipsnio 1 punkte vietoj žodžio „vystymosi“ neturėtų būti įrašyti žodžiai „kultūros plėtros“.

10. Projekto 4 straipsnio 3 punkte braukтина perteklinė bendrojo pobūdžio norma, nustatanti, kad Seimas prižiūri Vyriausybės veiklą, nes ši nuostata yra ne šio projekto reguliavimo dalykas. Analogiška pastaba teiktina ir projekto 6 straipsnio 1 dalies 2, 3 ir 4 punktų bei 17 straipsnio 1 dalies, 2 dalies 2 punkto nuostatomis, kuriose taip pat nustatomos ne šio įstatymo reguliavimo dalyką reguliuojančios, o bendrojo pobūdžio nuostatos, kurios reglamentuojamos kituose teisės aktuose.

11. Projekto 4 straipsnio 5 punkto formuluotė, nustatanti, kad Seimas numato atmintiniams metams minėti skirtų renginių finansavimui reikalingas lėšas Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo nustatyta tvarka, suponuoja, kad Seimas, priimdamas sprendimą paskelbti atmintinus metus, priima ir tam tikrą sprendimą dėl šių renginių finansavimui reikalingų lėšų. Tačiau pažymėtina, kad Seimo paskelbtų atmintinų metų minėjimui skirtų renginių finansavimui reikalingas lėšas kaip valstybės biudžeto vykdytoja numato ir skiria Vyriausybė iš atitinkamų metų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatytų valstybės biudžeto asignavimų. Atsižvelgiant į tai, siūlome atsisakyti klaidinančios nuostatos dėl Seimo kompetencijos „numatyti“ atmintinų metų skirtų renginių minėjimui reikalingas lėšas.

12. Siekiant teisinio aiškumo, projekto 4 straipsnio 5 punkte vietoj žodžių „jų pradžios“ įrašytini žodžiai „tų metų pradžios“.

13. Siekiant teisinio aiškumo bei atsižvelgiant į tai, kad Seimas nepriima individualaus pobūdžio teisės aktų dėl jam atskaitingų institucijų steigimo, projekto 4 straipsnio 6 punkte prieš žodį „steigia“ siūlome įrašyti žodžius „Biudžetinių įstaigų įstatymo nustatyta tvarka įstatymu“. Be to, vertinant šią nuostatą, nėra aišku, kodėl analogiška Vyriausybės kompetencija dėl jai atskaitingų institucijų, padedančių spręsti klausimus kultūros srityje, steigimo nėra numatyta projekto 5

straipsnyje, reglamentuojančiame Vyriausybės kompetenciją kultūros srityje, nors Biudžetinių įstaigų įstatyme nustatyta, kad biudžetinės įstaigos gali būti steigiamos tiek įstatymu, tiek Vyriausybės nutarimu.

14. Atsižvelgiant į tai, kad įstatymų nuostatos turi būti aiškos ir konkrečios, norminiame reguliavime reikėtų vengti tokių subjektyvaus pobūdžio formuluočių, kaip įtvirtinta projekto 6 straipsnio 2 dalies 10 punkte – „holistinio požiūrio į sveiką gyvenseną formavimas“, nes jos taikymas dėl neapibrėžtumo gali būti probleminis.

15. Projekto 7 straipsnio 1 dalies 1 punkte prieš žodžius „kultūros plėtos“ įrašytinas žodis „valstybės“. Be to, ginčytina šiame punkte numatyta savivaldybės tarybos kompetencija vykdyti institucinę viešojo ir privataus sektorių partnerystę kultūros srityje, nes pagal Vietos savivaldos įstatymą išimtinai savivaldybės tarybos kompetencijai priskiriamas sprendimų dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų įgyvendinimo tikslingumo priėmimas, tuo tarpu už partnerystės sąlygų įgyvendinimą kaip ir kitų savivaldybės tarybos sprendimų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais tiesiogiai ir asmeniškai atsako savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės administracijos direktorius. Analogiško turinio pastaba taikytina ir projekto 7 straipsnio 1 dalies 4 punktui, nes jame nustatytos funkcijos (susitarimų su kitomis institucijomis Lietuvoje ir užsienyje rengimas, sudarymas ir vykdymas), atsižvelgiant į jų turinį, priskirtinos ne savivaldybės tarybos, o savivaldybės vykdomosios institucijos kompetencijai.

16. Tikslintina projekto 7 straipsnio 1 dalies 3 punkto formulotė „programų ar projektų pagrindu finansuoja ir kitaip prisideda prie savivaldybės teritorijoje veiklą vykdančių kultūros srityje veikiančių fizinių ir juridinių asmenų veiklos“ atsisakant pasikartojančių žodžių „veiklą vykdančių, veikiančių, veiklos“.

17. Projekto 7 straipsnio 2 dalies 2 punkto nuostata, numatanti, kad savivaldybių vykdomosios institucijos tam tikrą informaciją kaupia, sistemina ir skelbia savivaldybėje, tikslintina, nes formulotės „informacijos skelbimas savivaldybėje“ turinys yra per daug neapibrėžtas.

18. Projekto 8 straipsnio 3 dalyje nuostata, nustatanti, kad valstybės tarptautinį bendradarbiavimą kultūros srityje įgyvendina ir viešojo konkurso būdu atrinktas programas, projektus ir kitas priemones, susijusias su Lietuvos kultūros sklaida užsienyje, finansuoja kultūros ministro įgaliota įstaiga, derintina su šio straipsnio 2 dalimi, numatančia subjektus, vykdančius tarptautinį bendradarbiavimą valstybės lygiu kultūros srityje. Vertinant šias nuostatas tarpusavyje, lieka neaišku, ar valstybės tarptautinio bendradarbiavimo kultūros srityje vykdymas ir tarptautinio bendradarbiavimo įgyvendinimas yra dvi atskiros sritys, ar, vis dėlto, šios nuostatos reguliuoja analogiškus santykius. Jeigu šios nuostatos yra analogiškos savo turiniu, siūlome jas suderinti tarpusavyje, projekto 8 straipsnio 3 dalyje paliekant tik viešo konkurso būdu atrinktų programų ar projektų finansavimą. Be to, manytina, kad nuostata dėl galimo finansavimo yra pernelyg abstrakti, suteikianti kultūros ministrai

neapibrėžto turinio įgaliojimus. Siūlytume įstatyme aiškiai nustatyti šios įstaigos teisinį statusą, o taip pat šioje dalyje nurodytų programų, projektų ir kitų priemonių viešą konkursą vykdantį subjektą bei konkurso būdu atrinktų programų, projektų ir priemonių finansavimo šaltinius.

19. Projekto 9 straipsnio 1 dalies nuostatos ginčytinos keliais aspektais.

Pirma, projektu siūloma nustatyti, kad kultūros atašė yra specialusis atašė, dirbantis pagal terminuotą darbo sutartį. Ši nuostata nesiderina ne tik su Diplomatinės tarnybos 17 straipsnio nuostatomis, tačiau ir su bendraisiais specialiųjų atašė veiklos reglamentavimo principais. Atkreiptinas dėmesys, kad specialusis atašė, jo pavaduotojas paprastai yra Lietuvos Respublikos valstybės tarnautojas, pagal jį paskyrusios arba perkėlusios ministerijos, kitos valstybės institucijos ar įstaigos kompetenciją padedantis įgyvendinti Lietuvos Respublikos užsienio politiką. Jeigu specialusis atašė yra perkėlimo būdu įdarbintas valstybės tarnautojas, į šias pareigas jis skiriamas ir iš jų atšaukiamas ministro ar kitos institucijos vadovo įsakymu, kuriame nurodyta funkcijų pradžios ir pabaigos data, t.y. su perkeltais valstybės tarnautojais darbo sutartys nesudaromos. Kad specialieji atašė Diplomatinės tarnybos įstatymo prasme laikomi valstybės tarnautojais, patvirtina ir Diplomatinės tarnybos įstatymas, kurio 17 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodomas diplomatinis personalas, kuriam priskiriami ir specialieji atašė, 2 punkte nurodomas administracinis techninis personalas, kurį sudaro kiti valstybės tarnautojai, o 3 punkte nurodomas diplomatinės atstovybės aptarnaujantis personalas, t.y. darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai kad, nurodyto įstatymo 17 straipsnio 4 dalyje yra nurodytas baigtinis diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos darbuotojų, kurie nėra valstybės tarnautojai ar kariai, pareigybių sąrašas. Specialiųjų atašė pareigybių šiame sąrašė nėra. Taigi, darytina išvada, kad projektu siūlomas reguliavimas gali būti taikomas tik tuo atveju, kai į kultūros atašė pareigas būtų ne perkeliamas valstybės tarnautojas, o skiriamas ne valstybės tarnyboje dirbantis asmuo, su kuriuo specialiojo atašė pareigų ėjimo laikotarpiui būtų sudaroma terminuota darbo sutartis. Iš kitos pusės, lieka neaišku, kodėl projektu siekiama kultūros atašė pareigybę išskirti iš bendrosios specialiųjų atašė skyrimo ir veiklos reglamentavimo sistemos. Pažymėtina, kad Diplomatinės tarnybos įstatymo 17 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos specialiųjų atašė, tarp jų ir Lietuvos Respublikos gynybos atašė, ir jų pavaduotojų skyrimą ir veiklą reglamentuoja Vyriausybės patvirtinti Lietuvos Respublikos specialiųjų atašė nuostatai. Vadovaujantis šia įstatymine nuostata Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1997 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1407 yra patvirtinusi Lietuvos Respublikos specialiųjų atašė nuostatai, pagal kuriuos šiuo metu ir vykdomas specialiųjų atašė, įskaitant ir kultūros atašė, skyrimas. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, projekto nuostatos tikslingos ir derintinos su Diplomatinės tarnybos įstatymo nuostatomis.

Antra, vartojama sąvoka „diplomatinėje atstovybėje užsienio valstybėje“ derintina su projekto 8 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytu trumpiniu. Iš kitos pusės, manome, kad terminas „diplomatinė atstovybė užsienio valstybėje“ yra tikslesnis.

Trečia, kultūros atašė gali būti skiriamas dirbti ne tik Lietuvos Respublikos diplomatinėje atstovybėje užsienio valstybėje ar Lietuvos Respublikos konsulinėje įstaigoje, tačiau ir Lietuvos Respublikos atstovybėje prie tarptautinės organizacijos.

20. Projekto 9 straipsnio 2 dalies 4 punkte, derinant jį su Mokslo ir studijų įstatyme vartojamomis sąvokomis, vietoj žodžių „aukštąjį universitetinį išsilavinimą su magistro kvalifikaciniu laipsniu ar jam prilygintą išsilavinimą“ įrašytini žodžiai „magistro kvalifikacinį laipsnį ar jam lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją“.

21. Projekto 9 straipsnio 3, 4, 5, 7 ir 9 dalys tikslintinos, jose numatant ne tik tuos atvejus, kai į kultūros atašė pareigas skiriamas ne valstybės tarnyboje dirbantis asmuo, su kuriuo sudaroma terminuota darbo sutartis, tačiau ir tuos atvejus, kai į kultūros atašė pareigas kultūros ministro įsakymu tam tikram laikotarpiui yra perkeliamas valstybės tarnautojas, su kuriuo darbo sutartis nesudaroma. Be to, šiose dalyse vietoj formuluotės „kultūros atašė į pareigas priimami“ vartotina formuluotė „kultūros atašė į pareigas skiriami“.

22. Projekto 9 straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad kultūros atašė į pareigas priima kultūros ministras arba jo įgaliotas asmuo, raštu pritarus užsienio reikalų ministrui, o darbo sutartis su kultūros atašė gali būti pratęsta, jeigu jos pratęsimui raštu pritaria užsienio reikalų ministras. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos Respublikos teisėkūroje nėra vartojama formuluotė, kad tam tikri teisės aktai ar administraciniai sprendimai priimami „raštu pritarus“ kitam subjektui. Tokiais atvejais turėtų būti vartojama formuluotė „suderinus su“.

23. Projekto 9 straipsnio 5 dalis, nustatanti, kad kultūros atašė darbo užmokestį, kasmetinį veiklos vertinimą ir skatinimą nustato Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymas, prieštarauja pačiam minėtam įstatymui, kurio 1 straipsnio 2 dalies 2 punkte imperatyviai nustatyta, kad šis įstatymas netaikomas Lietuvos Respublikos diplomatinėms atstovybėms, konsulinėms įstaigoms, atstovybėms prie tarptautinių organizacijų, specialiųjų misijų darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis.

24. Siekiant teisinio aiškumo, projekto 9 straipsnio 6 dalyje siūlome nurodyti, kokio teisinio statuso ir (ar) kokio pobūdžio veiklą vykdančią įstaigą kultūros ministras gali įgaliooti vykdyti kultūros atašė veiklos kryptį ir prioritetų įgyvendinimo priežiūrą ir administruoti kultūros atašė veiklą.

25. Projekto 9 straipsnio 7 dalis tikslintina, nes Darbo kodekse nėra numatyti tam tikri pagrindai, kuriems esant kultūros atašė įgaliojimai pasibaigtų, pvz., Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka nutrūkus tarnybos santykiams anksčiau, nei pasibaigia paskyrimo laikas, panaikinus Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo nustatyta tvarka jam išduotą leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, diplomatinei atstovybei, kurioje dirba specialusis atašė, nutraukus savo veiklą. Be to, šioje dalyje po žodžio „ir“ įrašytinas žodis „(ar)“.

26. Projekto 10 straipsnyje siūloma numatyti galimą patariamųjų kultūros sričių tarybų sudarymą ir jų veiklos tikslą, tačiau jokio aiškesnio jų veiklos reglamentavimo nesiekama įtvirtinti. Atsižvelgiant į tai, kad įstatyminių nuostatų turinys negali būti aiškinamas ir atskleidžiamas poįstatyminiais teisės aktais, projekte reikėtų atskleisti bent pagrindinius šių patariamųjų kultūros sričių tarybų skaičiaus nustatymo, jų sudarymo, veiklos organizavimo bei vykdomų funkcijų pagrindus. Analogiško turinio pastaba taikytina ir dėl šio straipsnio 3 dalyje minimos Lietuvos kultūros ir meno tarybos, nes įstatyme visiškai nėra atskleistas šios organizacijos statusas, sudarymo tvarka bei vykdomų funkcijų pobūdis.

27. Projekto 10 straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad patariamųjų kultūros sričių tarybų narių darbas apmokamas Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka. Vertinant šios nuostatos ir Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 1 straipsnio 1 dalies nuostatos, nustatančios, kad šis įstatymas nustato įstatymų pagrindais sudarytų komisijų (darbo grupių, tarybų, Teisėjų garbės teismo, darbo arbitražo), finansuojamų iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, pirmininkų, pirmininkų pavaduotojų ir narių atlygį už darbą, tarpusavio santykį, manome, kad įstatymo nuostatos dėl apmokėjimo gali būti taikomos ne įstatyme abstrakčiai paminėtoms komisijoms ar taryboms, kurių skaičius, sudėtis, sudarymas ar nesudarymas priklauso ne nuo įstatymo leidėjo valios, o įstatyme konkrečiai nurodytoms organizacijoms, kurių aiški ir sudėtis, ir sudarymo tvarka, ir vykdomos funkcijos. Kitu atveju, būtų svarstytina įstatyminio reguliavimo atitiktis racionalaus valstybės biudžeto lėšų naudojimo principui.

28. Projekto 11 straipsnio 2 dalyje iš esmės nenustatoma jokių reguliacinio pobūdžio teisės normų, kurios būtų tiesiogiai adresuotos ir privalomos visuomeninių teisinių santykių dalyviams. Atsižvelgiant į tai, kad valstybė savo funkcijas įgyvendina per valstybės aparatą sudarančias institucijas ir įstaigas, siūlome tikslinti minėtą dalį, joje atitinkamas teises pareigas numatant ne pačiai valstybei, o konkrečioms visuomeninių teisinių santykių dalyviams – valstybės funkcijas įgyvendinančioms valstybės institucijoms. Analogiško turinio pastaba taikytina ir projekto 13 straipsnio 1 dalies, 14 straipsnio 3 dalies bei 18 straipsnio 3 dalies nuostatoms.

29. Projekto 11 straipsnio 3 dalyje brauktinos perteklinės antrojo sakinio nuostatos, kurios nėra šio projekto reguliavimo dalykas.

30. Projekto 12 straipsnio 1 dalies pirmoji pastraipa, derinant ją su šio straipsnio 2 dalimi, pildytina, nustatant, kad valstybės ir savivaldybių institucijos ar įstaigos, turi vadovautis kultūros ministro patvirtintomis istorinio atminimo įamžinimo rekomendacijomis.

31. Nėra aiškus projekto 12 straipsnio 1 dalies 3 punkte vartojamos termino „Lietuvos bendruomenės“ turinys.

32. Projekto 12 straipsnio 2 dalyje nustatoma, kad istorinio atminimo įamžinimo rekomendacijas tvirtina kultūros ministras. Seimo statuto 80³ straipsnyje yra nustatyta, kad Seime sudaroma nuolatinė Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisija, kurios veiklos kryptys yra susijusios su valstybės istorinės atminties išsaugojimo ir įprasminimo prioritetais ir įgyvendinimu, svarbiausių Lietuvai istorinių įvykių paminėjimu, istorinių asmenybių ir istorinių datų įprasminimu ir kitais susijusiais klausimais. Svarstytina, koks būtų šios komisijos ir jos vykdomų funkcijų santykis su įstatyme nustatytu istorinio atminimo įamžinimo reguliavimu.

33. Atsižvelgiant į tai, kad projekto III skirsnyje nėra nuostatų apie kultūros vertybes apskritai, o 13 straipsnyje nustatyta ypatingai svarbių kultūros vertybių apsauga, atitinkamai reikėtų patikslinti ir III skirsnio pavadinimą.

34. Projekto 14 straipsnis, reglamentuojantis kultūros įstaigų sistemą, numato, kad kultūros įstaigų sistemą sudaro iš esmės visi kultūros paslaugas teikiantys subjektai, o šios sistemos tikslas – užtikrinti tolygų kultūros paslaugų teikimą visoje Lietuvos teritorijoje. Pažymime, kad toks projekto nuostatų dėstymas suponuoja, kad kultūros įstaigų sistema yra tam tikrais administraciniais sprendimais įsteigtų ir (ar) susietų kultūros įstaigų grupė, kuri subjektyviai ir objektyviai iš kitų kultūros paslaugų teikėjų tarpo išsiskiria tuo, kad jų ryšiai ir tarpusavio santykių pobūdis kokybiškai kitoks nei už grupės ribų. Tačiau sistemiškai vertinant projekto 14 straipsnio 1-3 dalis, galima daryti išvadą, kad projekto 14 straipsnio 1 dalyje yra tiesiog išdėstytas visų galimų kultūros paslaugas teikiančių subjektų ratas, o projekto 14 straipsnio 2 dalyje numatytas jų veiklos tikslas. Tuo tarpu projekto 14 straipsnio 3 dalyje netiesiogiai minimas valstybinių kultūros paslaugų tinklas, padedantis pasiekti valstybinius kultūros politikos tikslus ir prioritetus. Kad projekto 14 straipsnio 1 dalyje numatyta ne kultūros įstaigų sistema patvirtina ir šios dalies 4 punktas, numatantis, kad „kultūros įstaigų sistemą“ sudaro kiti kultūros paslaugų teikėjai. Atsižvelgiant į tai, siūlome tikslinti projekto 14 straipsnio nuostatas, atsisakant klaidinančių nuostatų dėl kultūros įstaigų sistemos, o dėstant kultūros paslaugų teikėjų tinklo ir jų veiklos tikslų pagrindus.

35. Projekto 14 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose brauktini pertekliniai žodžiai „kurių savininkė yra valstybė“, nes siūlomos formuluotės suponuoja, kad yra nacionalinių ir valstybinių kultūros įstaigų, kurių savininkė ne valstybė. Be to, projekto 14 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostata nedera su projekto 15 straipsnio 3 dalies nuostatomis, kuriose valstybinės kultūros įstaigos apibūdinamos kitaip.

36. Projekto 14 straipsnio 1 dalies 3 punktas dėstytinas taip: „kitos kultūros įstaigos, kurių savininkė ar viena iš dalininkų yra valstybė arba savivaldybė“. Atitinkamai tikslintinos ir šio straipsnio 3 ir 4 dalių bei 15 straipsnio 3 dalies formuluotės.

37. Projekto 14 straipsnio 4 dalies nuostatos, numatančios kultūros įstaigų funkcijų, nesusijusių su kultūros paslaugų teikimu, atlikimą centralizuotai, turėtų būti patikslintos, nes nėra

aišku nei kokiose kultūros įstaigose toks centralizuotas aptarnavimas galimas (svarstyti, ar viešosiose įstaigose, kuriose valstybė ar savivaldybė yra tik vienas iš dalininkų, galima nustatyti imperatyvų centralizuotą aptarnavimą), nei centralizuoto aptarnavimo apimtis, nei šį aptarnavimą vykdyšančio subjekto paskyrimo pagrindai.

38. Siekiant teisinio aiškumo bei teisinio reglamentavimo nuoseklumo, projekto 15 straipsnio 1 dalis papildytina nuostatomis, atskleidžiančiomis galimą nacionalinių kultūros įstaigų teisinę formą. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad siūlomas reguliavimas užkerta galimybę jau įsteigtai ir veikiančiai kultūros įstaigai suteikti nacionalinės kultūros įstaigos statusą.

39. Projekto 15 straipsnio 2 dalies 2 punkte nustatyta, kad nacionalinės kultūros įstaigos organizuoja ir vykdo svarbiausius nacionalinius ir tarptautinius projektus. Atkreiptinas dėmesys, kad įstatymų nuostatose reikėtų vengti bendro pobūdžio subjektyviai vertinamų frazių, tokių kaip „svarbiausius“, arba reglamentuoti – kas priima sprendimą pripažinti nacionalinius ir tarptautinius projektus svarbiausiais, kokiais kriterijais remiantis ar poįstatyminiu aktu reglamentuojama tvarka ir t.t. Be to, šioje formuluotėje pateikta abstrakti „projektų“ sąvoka. Manytina, kad tai turėtų būti kultūros projektai.

40. Projekto 15 straipsnio 2 dalies 3 punkte brauktini žodžiai „ir mokslinių tyrimų įstaigomis“, nes pagal Mokslo ir studijų įstatymą sąvoka „mokslo ir studijų institucija“ apima ne tik aukštąsias mokyklas, tačiau ir mokslinių tyrimų institutus.

41. Projekto 15 straipsnio 2 dalies 4 punktas brauktinas kaip perteklinis, nes tiesiog logiška prezumpcija suponuoja, kad tuo atveju, kai juridiniam asmeniui suteikiamas kultūros kompetencijų centro statusas, jis įgaliotas ir vykdyti tokio centro funkcijas. Manytume, kad galimi kultūros kompetencijos statuso suteikimo apribojimai (t.y., subjektų, kuriems gali ar negali būti suteiktas kultūros kompetencijos centro statusas, ratas) turėtų būti nustatyti projekto 16 straipsnyje, reglamentuojančiame būtent kultūros kompetencijos centrų veiklą. Analogiško turinio pastaba taikytina ir projekto 17 straipsnio 2 dalies 5 punktui.

42. Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, projekto 15 straipsnio 3 dalies nuostatas siūlome dėstyti analogiškai šio straipsnio 1 dalies nuostatomis, atskleidžiant nacionalinių ir valstybinių kultūros įstaigų statuso bei jų vykdomų funkcijų panašumus ir skirtumus.

43. Projekto 16 straipsnio 1 dalies 2 punkte reikėtų nurodyti kultūros kompetencijos centrų suformuotų rekomendacinių kultūros įstaigų teikiamų kultūros paslaugų kriterijų tolimesnius adresatus (ar rekomendacijos teikiamos tiesiogiai kultūros įstaigoms, ar, vis dėlto, teikiamos viešojo administravimo subjektams, turintiems įgaliojimus priimti atitinkamus privalomus administracinius sprendimus) ir šių rekomendacijų teisinę reikšmę.

44. Projekto 16 straipsnio 1 dalies 4 punkte reikėtų patikslinti kieno (t.y. ar savo, ar kultūros įstaigų, kurių stebėseną vykdo) metinių veiklos rezultatų duomenis viešai skelbia kultūros kompetencijos centrai.

45. Projekto 16 straipsnio 1 dalies 5 punkte po žodžio „užsienio“ įrašytinas žodis „valstybių“.

46. Derinant projekto nuostatas tarpusavyje, projekto 16 straipsnio 2 dalyje vietoje žodžių „ir regionus“ įrašytini žodžiai „ir (ar) regionus“.

47. Projekto 18 straipsnio 1 dalies nuostatos redaguotinos kalbiniu požiūriu, nes pagal šias nuostatas biudžetinių kultūros įstaigų kultūros ir meno darbuotojų pareigybių sąrašą tvirtina šios įstaigos vadovas.

48. Projekto 18 straipsnio 2 dalyje brauktini pertekliniai žodžiai „finansuojamų iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto ir kitų valstybės įsteigtų pinigų fondų lėšų“, nes biudžetinių įstaigų išlaikymo šaltinius apibrėžia Biudžetinių įstaigų įstatymas.

49. Projekto 18 straipsnio 3 dalis tikslintina, nustatant subjektus, kuriems valstybė sudaro galimybes įgyti ir tobulinti kultūros įstaigų vykdomoms funkcijoms reikalingą kvalifikaciją.

50. Projekto 19 straipsnio 1 dalyje, derinant projekto nuostatas su Baudžiamuoju kodeksu bei su kituose įstatymuose (pvz., Sporto įstatyme, Loterijų įstatyme ir kt.) vartojamomis formuluotėmis, prieš žodį „teistumą“ įrašytini žodžiai „neišnykusį ar nepanaikintą“.

51. Projekto 21 straipsnio 1 dalies formuluotė suponuoja, kad regionas ir apskritis yra tapačios sąvokos. Tačiau pažymėtina, kad pagal Regioninės plėtros įstatymą, regionu laikoma apskritis arba iš kelių bendras ribas turinčių apskričių ar savivaldybių Vyriausybės išskirta teritorija, kurioje įgyvendinama nacionalinė regioninė politika. Atsižvelgiant į tai, projekto 21 straipsnio 1 dalis tikslintina. Be to, kadangi sąvoka „regionai“ pirmą kartą yra vartojama projekto 20 straipsnyje, todėl ir šios sąvokos atskleidimas turi būti pateiktas projekto 20 straipsnyje.

52. Projekto 21 straipsnio 2 dalies 8 punkte vietoj žodžio „ataskaitą“ įrašytinas žodis „ataskaitas“, kadangi pagal projekto nuostatas išeitų, kad visos regioninės tarybos turėtų teikti vieną bendrą ataskaitą.

53. Siekiant teisinio aiškumo, projekto 21 straipsnio 3 dalies:

- 1 punkte reikėtų aiškiai nurodyti, ar savivaldybės taryba į regioninės kultūros tarybą deleguoja vieną iš savivaldybės tarybos narių, ar vis dėlto, jokie apribojimai ar kriterijai deleguojamam atstovui į regioninę kultūros tarybą netaikomi;

- 2 punkte reikėtų patikslinti eksperto santykį su savivaldybe, „iš kurios“ jis Lietuvos kultūros tarybos sprendimu deleguojamas, t.y. nėra aišku, ar jis turi būti nuolatinis tos savivaldybės gyventojas,

ar turi dirbti ekspertinį darbą toje savivaldybėje, ar turi būti kažkoks kitoks pagrindas, pagrindžiantis jo delegavimą.

54. Siekiant teisinio aiškumo, projekto 21 straipsnio 4 dalyje vietoj žodžių „kuris regioninėse kultūros tarybose“ įrašytini žodžiai „į kiekvieną regioninę kultūros tarybą, kuris jos veikloje“.

55. Projekto 21 straipsnio 5 dalies 1 punkte vietoj žodžio „prilygintą“ įrašytinas žodis „lygiavertį“.

56. Projekto 21 straipsnio 5 dalies 2 punkte nustatyta, kad asmuo nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis per paskutinius 5 metus buvo pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos padarymo ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą. Šiuo atveju nėra aišku, kodėl yra nustatomas tik 5 metų terminas, nes pagal siūlomą reglamentavimą nepriekaištingos reputacijos būtų laikomas asmuo, kuris buvo pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos padarymo anksčiau negu prieš 5 metus, bet vis dar turį neišnykusį ar nepanaikintą teistumą.

57. Siekiant užtikrinti paskirtų regioninių kultūros tarybų narių interesų apsaugą bei jų veiklos teisinį stabilumą ir tikrumą, projekto 21 straipsnio 9 dalies 3 ir 5 punktuose reikėtų aiškiai nurodyti kriterijus, kuriems esant delegavusi institucija gali atšaukti deleguotus narius ir nepasibaigus jų įgaliojimų laikotarpiui. Pažymėtina, kad šie kriterijai turi būti tiesiogiai susiję su deleguotų narių negalėjimu tinkamai vykdyti pavestas funkcijas.

58. Projekto 21 straipsnio 9 dalies 5 punktas ginčytinas, nes kultūros ministras nėra subjektas, priimančias į pareigas regioninės kultūros tarybos narį (ministras tik formaliai patvirtina personalinę deleguotų narių sudėtį, kas, savo ruožtu, lemia tarybos kadencijos pradžią). Atitinkamai kultūros ministras neturi teisinių įgaliojimų ir atleisti regioninės kultūros narį iš užimamų pareigų.

59. Projekto 23 straipsnio 2 dalyje, be kita ko, nustatoma, kad šio įstatymo 16 straipsnis įsigalioja 2022 m. sausio 1 d., t.y. vėliau negu dauguma kitų šio įstatymo straipsnių. Atkreiptinas dėmesys, kad su 16 straipsniu tiesiogiai yra susijusios 15 straipsnio 2 dalies 4 punkto ir 17 straipsnio 2 dalies 5 punkto nuostatos, kurių įsigaliojimas numatytas anksčiau – 2021 m. sausio 1 d. Projekto nuostatos turi būti suderintos tarpusavyje.

60. Projekto 23 straipsnio 5 dalyje vietoj žodžių „šio įstatymo 9 straipsnio įsigaliojimo“ įrašytina data „2021 m. gruodžio 31 d.“.

R. Bielskė, tel. (8 5) 239 6545, el. p. rasa.bielske@lrs.lt

J. Jarmakovič, tel. (8 5) 239 6055, el. p. jelena.jarmakovic@lrs.lt

E. Mušinskis, tel. (8 5) 239 6356, el. p. edvinas.musinskis@lrs.lt